

ARMELE NUCLEARE RĂMÂN PRINCIPALA DESCURAJARE ÎMPOTRIVA UNEI EVENTUALE AGRESIUNI

Dr. Romică CERNAT

Reînnoirea competiției pentru statutul de superputere a dus, printre altele, la intensificarea aspectelor privind armele nucleare și descurajarea nucleară, toate acestea cu referire la China și/sau Rusia. Provocarea descurajării – descurajarea statelor de a întreprinde acțiuni nedorite, în special agresiune militară – a devenit, din nou, o temă principală în politica de apărare. Tratatul pentru Reducerea Armelor Strategice (Strategic Arms Reduction Treaty/New START), semnat de Statele Unite și Rusia, ar putea fi văzut ca fiind „doar un pas dintr-o călătorie mai lungă”. Reafirmarea Rusiei ca mare putere mondială a inclus, cu precădere, referiri recurente ale oficialilor ruși la capacitățile Rusiei în materie de arme nucleare și la statutul Rusiei ca putere nucleară majoră.

În același timp, capacitățile Chinei în domeniul armelor nucleare sunt de proporții mai mici în raport cu cele ale Rusiei, dar China își modernizează forțele nucleare ca parte a efortului său general de modernizare militară.

Pe tot globul și în multe domenii diferite, Statele Unite se confruntă, acum, cu o cerință de descurajare eficientă de primă necesitate în comparație cu oricare alt moment de la sfârșitul Războiului Rece. Deoarece mulți potențiali adversari sunt semnificativ mai capabili decât erau acum un deceniu sau cu mai mult timp în urmă, iar riscurile de a purta efectiv un război major sunt semnificative, devine din ce în ce mai imperativă descurajarea unui conflict de acest gen.

Cuvinte-cheie: arme nucleare, descurajare nucleară, rachete balistice, constrângere, securitate internațională.

INTRODUCERE

Lumea se schimbă din ce în ce mai rapid și în mod fundamental. Vedem schimbări pe termen lung în echilibrul puterii economice și militare globale, creșterea competiției între state și apariția unor actori statali și nestatali mai puternici. Este tot mai probabil să avem de-a face cu evoluții neașteptate, având în vedere că securitatea națională a oricărui stat depinde de securitatea economică, și invers.

De la apariția Statului Islamic din Irak și Levant, problematica terorismului, pandemii și alte riscuri biologice, escaladarea crizei climatice, amenințările cibernetice și digitale, perturbări economice internaționale, crize umanitare extinse, instabilitatea accentuată în Orientul Mijlociu, migrația, criza din Ucraina, amenințarea atacurilor cibernetice, Islamul radical, utilizarea potențială a armelor de nimicire în masă – în special de către actori nestatali, care fac din Islamul militant o amenințare –, conflictele înghețate, erodarea ordinii internaționale bazate pe reguli, care îngreunează realizarea consensului și abordarea amenințărilor globale, până la ascensiunea Marilor Puteri nedemocratice – rivalii Occidentului, China și Rusia din vechiul Război Rece – și riscul de pandemii, toate acestea fac lumea mai periculoasă și mai nesigură astăzi decât acum zece ani.

Competiția dintre state și amenințările pe care acestea le reprezintă reciproc pot avea un impact semnificativ asupra securității internaționale și asupra intereselor Marilor Puteri. La extrem, acestea riscă să atragă Marile Puteri într-un conflict militar. Rusia a devenit mai agresivă, mai autoritară și naționalistă, definindu-se tot mai mult în opoziție cu Occidentul. Anexarea ilegală a Crimeii, în 2014, și sprijinul continuu al separatiștilor din estul Ucrainei prin utilizarea tacticilor interzise, hibride și manipularea mass-mediei au arătat disponibilitatea Rusiei de a submina standardele internaționale mai largi de cooperare pentru a-și proteja interesele stabilite.

Rusia este într-un stadiu avansat al unui program de investiții majore pentru modernizarea și înzestrarea armatei sale, inclusiv a forțelor

Competiția dintre state și amenințările pe care acestea le reprezintă reciproc pot avea un impact semnificativ asupra securității internaționale și asupra intereselor Marilor Puteri. La extrem, acestea riscă să atragă Marile Puteri într-un conflict militar.

Apărarea colectivă și securitatea cooperativă oferite de apartenența la NATO sporesc și mai mult credibilitatea descurajării. În Alianța Nord-Atlantică, se pune un accent nou pe descurajare în abordarea amenințărilor actuale și viitoare și pentru a se asigura că potențialii săi adversari nu au nicio îndoială cu privire la gama de răspunsuri la care ar trebui să se aștepte în situația oricărei acțiuni agresive din partea lor.

sale nucleare. De asemenea, și-a sporit exercițiile și retorica nucleară prin amenințări de dislocare a forțelor nucleare în Kaliningrad și Crimeea. Activitatea sa militară în proximitatea teritoriului aliaților NATO și în apropierea spațiului aerian și a apelor teritoriale este concepută pentru a testa răspunsul țărilor membre ale Alianței. Comportamentul Rusiei va continua să fie greu de prezis și, deși foarte puțin probabil, nu putem exclude posibilitatea ca aceasta să se simtă tentată să acționeze provocator împotriva aliaților NATO.

În linii mari, o competiție mai amplă a statelor poate reprezenta un risc pentru stabilitate. În Orientul Mijlociu și Africa de Nord, puterile regionale au urmărit interese de securitate concurente, determinate de creșterea capabilităților militare și economice. Atât Asia de Sud, cât și Asia de Sud-Est continuă să crească în importanță economică și semnificație politică, iar acest lucru are în subsidiar creșterea tensiunilor, exacerbate de dispute istorice nerezolvate. Coreea de Nord este singurul stat care a testat o armă nucleară în secolul 21 și efortul continuu de perfecționare a armelor nucleare și rachetelor balistice reprezintă o preocupare serioasă pentru această țară.

DESCURAJAREA NUCLEARĂ – TACTICĂ PENTRU ASIGURAREA BALANȚEI DE PUTERE LA NIVEL GLOBAL

Apărarea și protecția încep cu descurajarea, care a fost și rămâne demult partea centrală a politicii de securitate națională a Marilor Puteri. Acestea vor folosi întregul spectru al capabilităților – forța armată, inclusiv, în cele din urmă, descurajarea lor nucleară, diplomația, impunerea legii, politica economică, mijloacele cibernetice ofensive și secrete – pentru a descuraja adversarii și a le interzice oportunitățile de a le ataca. Statele vor folosi aceste mijloace pentru a se asigura că există consecințe pentru cei care le amenință securitatea (Clausewitz, 1989, pp. 80-83). Prin urmare, ele vor dezvolta reziliența în fața amenințărilor, pentru a-și reduce vulnerabilitățile.

Apărarea colectivă și securitatea cooperativă oferite de apartenența la NATO sporesc și mai mult credibilitatea descurajării. În Alianța Nord-Atlantică, se pune un accent nou pe descurajare în abordarea amenințărilor actuale și viitoare și pentru a se asigura că potențialii

săi adversari nu au nicio îndoială cu privire la gama de răspunsuri la care ar trebui să se aștepte în situația oricărei acțiuni agresive din partea lor.

Orice Mare Putere se află sub o amenințare constantă a rachetelor balistice încă de la al Doilea Război Mondial, iar statele din afara zonei euroatlantice și actorii nestatali au acces, acum, la tehnologia rachetelor balistice. Descurajarea nucleară pentru securitatea națională a unui stat va rămâne esențială atât timp cât situația de securitate globală o va cere. A existat de peste 70 de ani tocmai pentru a demonta cele mai extreme amenințări la adresa securității naționale, a sistemului occidental de valori și pentru garantarea securității aliaților NATO.

Alte state continuă să aibă arsenale nucleare și există încă un risc continuu de proliferare a armelor nucleare. Nu este exclus riscul ca statele să își folosească această capabilitate nucleară pentru a amenința, a încerca să îngrădească procesul de luare a deciziilor pe timp de criză sau să susțină terorismul nuclear.

În general, statele posesoare de arme de nimicire în masă se angajează să mențină o cantitate minimă de putere distructivă necesară pentru a descuraja orice agresor. Acest lucru le impune să se asigure că descurajarea lor nu este vulnerabilă la acțiunea preventivă a potențialilor adversari. Ca regulă, numai cea mai înaltă funcție în stat poate autoriza lansarea armelor nucleare, ceea ce asigură menținerea controlului politic în orice moment.

Descurajarea unui atac nuclear deliberat împotriva Statelor Unite și a aliaților săi este una dintre cheile prevenirii și este obiectivul fundamental al forțelor nucleare americane. Aceste forțe există pentru a se asigura că valoarea costurilor agresiunii potențialilor adversari va depăși cu mult orice câștig politic sau militar. Orice adversar rațional care se confruntă cu perspectiva unor astfel de costuri ar trebui să fie descurajat și, în același timp, aliații SUA ar trebui să fie liniștiți. Aceste rezultate duale au fost principalele obiective ale puterii militare a Statelor Unite timp de șapte decenii (Blair, 2018, p. 15).

China consideră că descurajarea sa nucleară este în pericol din cauza capabilităților SUA de descoperire a țintelor, a preciziei rachetelor și a mijloacelor potențiale de apărare împotriva rachetelor balistice.

GÂNDIREA
MILITARĂ
ROMÂNEASCĂ

Descurajarea nucleară pentru securitatea națională a unui stat va rămâne esențială atât timp cât situația de securitate globală o va cere. A existat de peste 70 de ani tocmai pentru a demonta cele mai extreme amenințări la adresa securității naționale, a sistemului occidental de valori și pentru garantarea securității aliaților NATO.

Capabilitățile de contraatac ale Statelor Unite afectează deciziile privind structura de forțe a Rusiei și Chinei. Deoarece o mare parte din capabilitățile nucleare ale SUA se află pe submarine greu detectabile, Rusia nu are mari speranțe privind eficacitatea unei prime lovituri dezarmante împotriva Statelor Unite.

Prin urmare, Beijingul își modernizează și își extinde forța de rachete pentru a-i reda valoarea descurajantă.

Pe de altă parte, capacitatea Statelor Unite de a ataca și a distruge forțele nucleare ruse nu este fără costuri. Rusia și China sunt conștiente de vulnerabilitatea lor și încearcă să compenseze prin măsuri operaționale. În cazul Rusiei, acestea pot include lansarea rachetelor în condițiile în care declanșarea unui atac american ar deveni iminentă. Această tactică va genera lansarea multor rachete rusești în aer înainte de a putea fi distruse la sol, dar, în același timp, ar avea consecințe catastrofale dacă avertizarea timpurie rusă ar fi, de fapt, o alarmă falsă.

Rusia poate lua alte măsuri riscante în timpul unui crize dacă și-a perceput forțele vulnerabile, cum ar fi delegarea prealabilă a autorității de lansare la eșaloane inferioare, de teama unei lovituri asupra liderilor naționali. Mai mult, dispersarea armelor pentru a îmbunătăți capacitatea de supraviețuire crește posibilitatea accidentelor și a furtului sau a deturnării de către teroriști.

Capabilitățile de contraatac ale Statelor Unite afectează, de asemenea, deciziile privind structurile de forțe ale Rusiei și Chinei. Deoarece o mare parte din capabilitățile nucleare ale SUA se află pe submarine greu detectabile, Rusia nu are mari speranțe privind eficacitatea unei prime lovituri dezarmante împotriva Statelor Unite. Rusia este nevoită să renunțe la un atac de represalii (sau, în cel mai bun caz, un contraatac foarte limitat), astfel încât o parte din calculul rusesc al unei structuri de forță adecvate este să dețină suficiente arme după o primă lovitură americană, pentru a riposta, în continuare, cu forțe capabile să descurajeze.

În timp ce descurajarea nucleară rămâne un pilon al securității naționale a SUA și o umbrelă de securitate pentru aliații Statelor Unite, principiul său central de organizare privind amenințarea cu distrugerea masivă ca răspuns la agresiunea nucleară era mai potrivit pentru confruntarea din timpul Războiului Rece cu Uniunea Sovietică și China decât cu rivalitatea modernă dintre Statele Unite, Rusia și China. Dar, în ciuda naturii anacronice a situației nucleare actuale, acești competitori nu au reușit să înlocuiască paradigma descurajării nucleare cu o nouă arhitectură de securitate. Ei rămân captivi, aparent

condamnați să mențină și să reconstruiască arsenale vaste prin raportare permanentă la evoluțiile tehnologice.

Documentele ruse privind apărarea și securitatea nu numai că au subliniat că Rusia consideră extinderea NATO ca o amenințare esențială pentru securitatea sa, ci au accentuat necesitatea ca Rusia să poată descuraja întrebuițarea de către Alianță a armelor convenționale de precizie, cum ar fi rachetele de croazieră Tomahawk ale marinei SUA, lansate de pe mare (*The Military Doctrine of the Russian Federation*, 2010, pp. 3-6; 23-31). Rusia deține deja o gamă largă de capacități convenționale și nucleare care pot amenința aliații SUA în NATO. De exemplu, sistemele sale cu rază mai scurtă de acțiune, cum ar fi rachetele Iskander, care pot transporta focoașe convenționale sau nucleare, pot lovi Polonia și statele baltice, în special dacă sunt desfășurate în Belarus sau în Kaliningrad (Mizokami, 2017).

DELIMITĂRI CONCEPTUALE

Pentru a expune conceptul de *descurajare* și a situa această analiză în contextul istoric al timpului, vom recurge la câteva observații pertinente. Deși formularea precisă a definițiilor poate varia, în funcție de anumiți autori, componentele de bază rămân constante. *Descurajarea* înseamnă că orice potențial agresor știe că beneficiile pe care ar putea încerca să le obțină atacând un stat vor fi depășite de consecințele acestora. *Descurajarea militară* poate fi definită ca procesul de convingere a unui potențial inamic, prin amenințarea cu forța, că este mai bine dacă nu folosește forța militară împotriva ta (Carnesale, 1983, pp. 32; 146).

Una dintre figurile principale ale literaturii ce tratează descurajarea, Glenn Snyder, a folosit următoarea formulare: „*Descurajarea înseamnă interzicerea inamicului să declanșeze acțiuni militare, prezentându-i o perspectivă a costului și riscului care depășesc câștigul său potențial*” (1961, pp. 3; 9-41). Mai mult, percepția credibilității este inseparabilă de descurajarea efectivă: „*Descurajarea funcționează asupra intenției inamicului; valoarea descurajantă a forțelor militare reprezintă efectul lor în reducerea probabilității acțiunilor militare ale inamicului*” (Ib.). În dimensiunea ei de bază, starea de descurajare încearcă să convingă un potențial adversar că orice acțiune ostilă întreprinsă va duce

Descurajarea funcționează asupra intenției inamicului; valoarea descurajantă a forțelor militare reprezintă efectul lor în reducerea probabilității acțiunilor militare ale inamicului

Credibilitatea constă în două dimensiuni independente. Statul sau actorul care descurajează nu trebuie doar să dețină capacitățile necesare pentru a susține amenințarea cu acțiuni de represalii, ci trebuie să transmită adversarului că acesta are voința și hotărârea necesare pentru a răspunde utilizării forței cu o forță echivalentă sau mai mare în apărarea intereselor în cauză.

la costuri și riscuri inacceptabile în raport cu orice câștig care ar putea rezulta din acea acțiune ostilă.

La rândul său, credibilitatea constă în două dimensiuni independente. Statul sau actorul care descurajează nu trebuie doar să dețină capacitățile necesare pentru a susține amenințarea cu acțiuni de represalii, ci trebuie să transmită adversarului că acesta are voința și hotărârea necesare pentru a răspunde utilizării forței cu o forță echivalentă sau mai mare în apărarea intereselor în cauză (Craig, George, 1983, p. 172).

Descurajarea este un efort pentru a influența gândirea unui adversar cu scopul de a demonta recurgerea la armele nucleare. Istoria arată că descurajarea a fost utilă numai în anumite condiții, foarte specifice. În timpul Războiului Rece, distrugerea reciprocă asigurată a fost foarte bună pentru a preveni un singur rezultat: războiul nuclear total, care putea ucide sute de milioane de oameni. Dar, descurajarea nucleară nu a împiedicat alt comportament greșit al sovieticilor, inclusiv invadarea Ungariei, Cehoslovaciei și Afganistanului. Reprezentarea cheie a Războiului Rece nu este aceea că factorii de decizie politică ar trebui să folosească mai mult descurajarea. Se pare că unele lucruri nu sunt descurajatoare, indiferent cât de mult ne-am dori să fie.

Între timp, au avut loc schimbări în mediul internațional de securitate, care au modificat contextul referitor la descurajare, provocând posibile ipoteze pe termen lung și crearea de noi cerințe. Această perspectivă a generat o serie de studii recente pentru revizuirea conceptelor și principiilor fundamentale despre descurajare.

Orice strategie de prevenire a agresiunii trebuie să înceapă cu o evaluare a intereselor, motivelor și imperativelor potențialului agresor, inclusiv teoria sa privind descurajarea (luând în considerare ce apreciază și de ce). În acest proces, așa cum se va susține, istoria sugerează cu tărie că motivațiile agresorului sunt variate și complexe și, adesea, se blochează într-un sens disperat al nevoii de a acționa, în măsura în care sunt produsul oportunistului agresiv (Mueller, Castillo, Morgan, Pegahi&Rosen, 2006, pp. 19-38).

Descurajarea se dovedește a fi mult mai mult decât o amenințare a unui adversar potențial: aceasta solicită modelarea nuanțată a percepțiilor, astfel încât un adversar să vadă alternativele la agresiune

ca fiind mult mai atractive decât războiul. Descurajarea este aplicarea descurajării sau restricționarea cuiva – în politica mondială, de obicei a unui stat național – de la declanșarea de acțiuni nedorite, cum ar fi un atac armat. Implică un efort de a opri sau a preveni o acțiune, spre deosebire de conceptul strâns legat, dar distinct de „constrângere”, care este un efort de a forța un actor să facă ceva.

Interzicere contra pedeapsă. Literatura clasică face distincția între două abordări fundamentale ale descurajării. *Descurajarea prin strategiile de interzicere* urmărește să descurajeze o acțiune, făcând-o irealizabilă sau puțin probabil să aibă succes, zădărniciind, astfel, încrederea unui potențial agresor în realizarea obiectivelor sale – desfășurarea în zonă de suficiente forțe militare pentru a respinge o invazie, de exemplu (Beaufre, 1965, pp. 23, 51). La extrem, aceste strategii pot confrunta un potențial agresor cu riscul unor pierderi catastrofale. *Descurajarea prin interzicere* reprezintă, de fapt, pur și simplu, punerea în practică a unei intenții și a unui efort pentru apărarea unui angajament. O capacitate de a interzice echivalează cu o capacitate de apărare: „descurajarea și apărarea sunt distincte din punct de vedere analitic, dar complet interdependente în practică” (Morgan et al., lb., p. 32).

Cel mai frecvent mod de a măsura viabilitatea unei amenințări prin descurajare, bazat pe capabilități de interzicere, este echilibrul imediat al forțelor în teritoriul contestat. Dar, echilibrul local de forțe nu este singurul sau chiar întotdeauna cel mai important factor. Tocmai de aceea, descurajarea prin interzicere nu ar trebui să fie echivalată doar cu echilibrul militar.

Descurajarea prin sancțiuni, pe de altă parte, amenință cu represii severe, cum ar fi escaladarea nucleară sau sancțiuni economice drastice, dacă s-ar produce un atac. Aceste penalizări sunt dependente de lupta locală și de comunitatea mondială. Concentrarea pe descurajare prin sancțiuni nu reprezintă apărarea directă a angajamentului contestat, ci, mai degrabă, amenințări de sancțiuni mai ample, care ar mări costul unui atac. Majoritatea studiilor clasice sugerează că strategiile de interzicere sunt inerent mai fiabile decât strategiile de sancțiuni (Huth, Russett, 1988, p. 42). Pașii întreprinși pentru a interzice, de exemplu, plasarea unor capabilități militare semnificative direct pe calea

Descurajarea prin interzicere reprezintă punerea în practică a unei intenții și a unui efort pentru apărarea unui angajament. O capacitate de a interzice echivalează cu o capacitate de apărare: „descurajarea și apărarea sunt distincte din punct de vedere analitic, dar complet interdependente în practică”.

de acces a unui agresor ar trebui să fie destul de relevanți. S-ar putea ca un agresor să se îndoiască, pe de altă parte, de disponibilitatea unui apărător de a impune sancțiuni.

Un agresor s-ar putea convinge, de asemenea, că apărătorul va ezita să continue amenințările cu sancțiuni din cauza riscurilor asociate, cum ar fi escaladarea ulterioară, respectiv statul descurajator ar putea să nu fie dispus să acționeze odată ce va sosi momentul. Așa cum Thomas Schelling a remarcat, există amenințări pe care un stat ar prefera să nu le îndeplinească și slăbiciunea în descurajare poate apărea atunci când un agresor crede că apărătorul se va dovedi, în cele din urmă, refractar să își îndeplinească amenințările (1980, pp. 175-177; 187-189; 207-208; 230; 257-266).

Există amenințări pe care un stat ar prefera să nu le îndeplinească și slăbiciunea în descurajare poate apărea atunci când un agresor crede că apărătorul se va dovedi, în cele din urmă, refractar să își îndeplinească amenințările.

Armele strategice sunt desfășurate pe o „*triadă*” de sisteme de lansare, ceea ce înseamnă că rachetele balistice pot fi dispuse pe submarine, pe lansatoare terestre și bombardiere cu rază lungă de acțiune. Puțini termeni în discuțiile despre armele nucleare sunt utilizați mai eronat, neînțeleși sau distorsionați decât „*descurajarea*”. „*Quadrennial Roles and Missions Review Report*” (*Revederea trimestrială a rolurilor și misiunilor*), din 2009, a Departamentului Apărării al SUA, definește operațiile de descurajare ca fiind „*eforturi integrate și sistematice de exercitare a unei influențe decisive asupra procesului decizional al adversarilor în timp de pace, criză și război*” (p. 5). Fără a menționa pe cine sau ce este descurajat, cuvântul se poate referi fie la descurajare nucleară, fie la descurajare convențională, fie la atacuri de represalii sau de primă lovitură. Pe timpul Războiului Rece și chiar și astăzi, „*descurajarea*” nucleară a avut multe definiții și multe roluri.

Descurajarea în timpul Războiului Rece. De exemplu, în timpul Războiului Rece, forțele nucleare dislocate în partea continentală a Statelor Unite au fost destinate să descurajeze, printre altele, atacurile convenționale sovietice asupra NATO în Europa, asupra Japoniei și Coreei de Sud, prin amenințarea cu daune nucleare a Uniunii Sovietice ca răspuns probabil. Dar, amenințarea cu represalii nucleare sovietice – fie pentru a contracara forța sau efectele – a tins să slăbească plauzibilitatea oricărei amenințări nucleare americane. Adică, forțele nucleare sovietice au zădărnicit descurajarea SUA, deci capacitatea

de a executa o „primă lovitură” pentru a distruge sistemele nucleare sovietice la sol a fost considerată, în mod ironic, ca o parte valoroasă a misiunii de „descurajare” nucleară a SUA și au fost alocate resurse enorme acestui scop.

Intenții similare au fost atribuite instituțiilor de apărare sovietice, care, după cum se credea, ar putea fi tentate să modifice echilibrul de putere prin lansarea unei prime lovituri de anihilare împotriva forțelor nucleare strategice centrale ale SUA. Drept urmare, în logica ciudată a Războiului Rece, ambele părți au simțit că amenințările cu surpriza primei lovituri nucleare au fost considerate drept „descurajare”. Deși acest lucru ar fi putut contribui la descurajarea unui atac convențional, acesta a creat o competiție nucleară periculos de instabilă, deoarece ambele părți știau sau suspectau pe cealaltă că se pregătește să execute un prim atac. „Descurajarea” a ajuns să fie definită ca orice ar reprezenta armele nucleare. Armele nucleare au devenit, pur și simplu, descurajatoare, indiferent de misiunea lor.

Descurajare, astăzi. Documentele Departamentului de Stat al SUA descriu „descurajarea nucleară” ca fiind o componentă fundamentală a politicii de securitate națională. *Politica de întrebuințare a armelor nucleare din SUA, care a intrat în vigoare în 2004, a reglementat, în particular, că „forțele nucleare ale SUA trebuie să fie capabile și să fie percepute ca fiind apte să distrugă capacitățile critice care participă la război sau sprijină războiul și capacitățile pe care conducerea unui inamic potențial le consideră decisive și pe care s-ar baza pentru a-și atinge propriile obiective într-o lume post-război”* (Kristensen, Norris, Oelrich, 2009, pp. 15-16). În *Strategia națională de securitate a SUA (The National Security Strategy of the United States of America)*, se specifică faptul că „Forțele nucleare sigure, credibile și fiabile continuă să joace un rol critic. SUA consolidează descurajarea dezvoltând o Nouă Triadă, formată din sisteme de atac ofensive (atât nucleare, cât și capacități convenționale îmbunătățite); mijloace de apărare active și pasive, inclusiv apărare antirachetă; și o infrastructură reactivă, toate conectate între ele prin consolidarea sistemelor de comandă și control, planificare și informații. Aceste capacități vor descuraja mai bine unele din noile amenințări cu care ne confruntăm, consolidând, totodată, angajamentele noastre de securitate față de aliați.

GÂNDIREA
MILITARĂ
ROMÂNEASCĂ

„SUA consolidează descurajarea dezvoltând o Nouă Triadă, formată din sisteme de atac ofensive (atât nucleare, cât și capacități convenționale îmbunătățite); mijloace de apărare active și pasive, inclusiv apărare antirachetă; și o infrastructură reactivă, toate conectate între ele prin consolidarea sistemelor de comandă și control, planificare și informații.”

Tratatul privind neproliferarea armelor nucleare (NPT), semnat în 1968 și intrat în vigoare în 1970, angajează cele cinci state recunoscute oficial cu arme nucleare (Statele Unite, Regatul Unit, Rusia, Franța și China) la dezarmare, dar nu presupune o interdicție totală de deținere. Statele posesoare de arme nenucleare renunță la armele nucleare și plasează materialele și instalațiile nucleare sub garanții internaționale.

Astfel de angajamente de securitate au jucat un rol crucial în convingerea unor țări să renunțe la propriile programe de arme nucleare, sprijinind, astfel, obiectivele noastre de neproliferare” (2006, p. 22). În plus, potrivit Strategiei naționale de apărare (National Defense Strategy), „Statele Unite își vor menține arsenalul nuclear ca principal factor de descurajare a unui atac nuclear, iar Noua Triadă rămâne o piatră de temelie a descurajării strategice” (2008, p. 12). Noua triadă oferă o gamă de capacități și flexibilitatea necesară pentru a aborda un spectru de evenimente neprevăzute.

Prin urmare, provocarea descurajării de astăzi este destul de diferită de cea a Războiului Rece, parțial din cauza diferențelor dintre cine este descurajat, dar, în primul rând, din cauza diferențelor în ceea ce este descurajat. Pur și simplu, ducând mai departe logica și ipotezele de descurajare bazate pe „*cine*” și „*ce*” din gândirea Războiului Rece, avem, ca rezultat, erori profunde și periculoase în lumea diferită și radicală de astăzi. Este remarcabil faptul că discuțiile despre descurajare și ceea ce ar putea fi necesar pentru aceasta evită, adesea, să menționeze ce acțiuni ar trebui să fie descurajate. Într-adevăr, noua strategie lasă intenționat acest lucru neclar. Incertitudinea cu privire la care va fi răspunsul SUA și când va fi declanșat face ca descurajarea să funcționeze.

ARMELE NUCLEARE – TIPURI ȘI DISPUNERE

În timpul Războiului Rece, arsenalul nuclear al SUA conținea multe tipuri de mijloace de livrare pentru armele nucleare. Acestea includeau rachete cu rază scurtă de acțiune și artilerie pentru a fi întrebuințate pe câmpul de luptă, rachete și aeronave cu rază medie de acțiune care ar putea lovi ținte dincolo de zona acțiunilor de luptă, sisteme cu rază scurtă și medie dispuse pe nave de suprafață, rachete cu rază lungă de acțiune dispuse pe teritoriul SUA și submarine și bombardiere grele, care ar putea amenința țintele sovietice din bazele lor din Statele Unite.

State ce dețin arme nucleare. *Tratatul privind neproliferarea armelor nucleare (NPT), semnat în 1968 și intrat în vigoare în 1970, angajează cele cinci state recunoscute oficial cu arme nucleare (Statele Unite, Regatul Unit, Rusia, Franța și China) la dezarmare,*

dar nu presupune o interdicție totală de deținere. Statele posesoare de arme nenucleare renunță la armele nucleare și plasează materialele și instalațiile nucleare sub garanții internaționale.

Statele posesoare de arme nucleare parte a NPT, fiind și cei cinci membri permanenți ai Consiliului de Securitate al ONU, se opun *Tratatului privind interzicerea armelor nucleare*, cunoscut și sub denumirea de „*tratat de interzicere*”. Negocierile s-au încheiat la 7 iulie 2017, când 122 de țări au votat pentru aprobarea tratatului. Reprezentanții permanenți ai SUA, Marii Britanii și Franței la ONU au emis un comunicat de presă comun, prin care subliniau că: „*O presupusă interdicție asupra armelor nucleare care nu răspunde problemelor de securitate, care continuă să facă necesară descurajarea nucleară nu poate duce la eliminarea unei singure arme nucleare și nu va spori securitatea niciunei țări, nici pacea și securitatea internațională*”. (Joint Press Statement, 2017).

Opt state suverane au anunțat public detonarea cu succes a armelor nucleare. Cinci sunt considerate a fi state posesoare de arme nucleare, în temeiul NPT. În ordinea realizării armelor nucleare, acestea sunt: Statele Unite, Rusia (statul succesori al Uniunii Sovietice), Regatul Unit, Franța și China. De la intrarea în vigoare a NPT, în 1970, trei state care nu erau părți la Tratat au efectuat teste nucleare evidente, și anume India, Pakistan și Coreea de Nord. Coreea de Nord a fost parte la NPT, dar s-a retras în 2003. Israelul, de asemenea, este general acceptat că deține arme nucleare, dar nu recunoaște acest lucru, menținând o politică de ambiguitate deliberată și nu se știe cu exactitate dacă a efectuat un test nuclear. Se estimează că Israelul deține undeva între 75 și 400 de focoase nucleare. O posibilă motivație pentru ambiguitatea nucleară este descurajarea cu un cost politic minim.

Eforturile privind controlul armamentelor și neproliferarea acestora au produs tratate și acorduri oficiale, aranjamente informale și mecanisme de cooperare și monitorizare în vederea reducerii amenințărilor. Progresele în negocierea și implementarea acestor acorduri au fost, adesea, lente și subiect al esenței relațiilor mai ample dintre SUA și Uniunea Sovietică (Durkalec, 2019). Statele care dețineau anterior arme nucleare sunt Africa de Sud (au dezvoltat arme nucleare, dar și-au neutralizat arsenalul înainte de a adera la NPT) și fostele republici

GÂNDIREA
MILITARĂ
ROMÂNEASCĂ

Eforturile privind controlul armamentelor și neproliferarea acestora au produs tratate și acorduri oficiale, aranjamente informale și mecanisme de cooperare și monitorizare în vederea reducerii amenințărilor. Progresele în negocierea și implementarea acestor acorduri au fost, adesea, lente și subiect al esenței relațiilor mai ample dintre SUA și Uniunea Sovietică.

În ultimii 60 de ani, Statele Unite și Rusia au participat la numeroase eforturi de control și de neproliferare a armamentelor. Aceste eforturi au produs tratate și acorduri formale, care impun restricții privind forțele și activitățile militare ale SUA și Rusiei, aranjamente informale și orientări pe care SUA și Rusia au convenit să le respecte.

sovietice Belarus, Kazakhstan și Ucraina, ale căror arme au fost repatriate în Rusia.

Potrivit Institutului Internațional de Cercetare a Păcii din Stockholm, inventarul mondial total de arme nucleare, începând cu 2019, se ridică la 13.865, dintre care 3.750 au fost desfășurate cu forțele operaționale. La începutul anului 2019, peste 90% din cele 13.865 de arme nucleare ale lumii erau deținute de Rusia și Statele Unite (*World nuclear forces*, 2020, pp. 326-330).

Statele Unite și Uniunea Sovietică au semnat *Tratatul privind forțele nucleare cu rază medie de acțiune (INF)* în decembrie 1987 (*INF Treaty*, 1987). Prin *Tratatul INF*, Statele Unite și Uniunea Sovietică au fost de acord ca ambele să interzică toate rachetele balistice terestre și de croazieră cu bătaia cuprinsă între 500 și 5.500 de kilometri. Interdicția s-ar fi aplicat rachetelor cu focoase nucleare sau convenționale, dar nu s-ar fi aplicat rachetelor dispuse pe mijloace navale sau aeriene. Statele Unite și-au suspendat participarea la tratat și au transmis notificarea oficială de retragere pe 2 februarie 2019. Rusia a răspuns, de asemenea, prin suspendarea participării, la 2 februarie 2019. *Tratatul* a devenit caduc la 2 august 2019, la șase luni după ce Statele Unite au depus notificarea de retragere (Durkalec, lb.).

Tratatul Noul START. În ultimii 60 de ani, Statele Unite și Rusia au participat la numeroase eforturi de control și de neproliferare a armamentelor. Aceste eforturi au produs tratate și acorduri formale, care impun restricții privind forțele și activitățile militare ale SUA și Rusiei, aranjamente informale și orientări pe care SUA și Rusia au convenit să le respecte. Schimbarea mediului internațional de securitate, în anii '90, a determinat mulți analiști să creadă că SUA și alte națiuni ar putea intra într-o nouă eră de restricție în dislocarea armelor, transferul de arme și operații militare. Aceste speranțe au fost materializate în mai multe tratate, semnate între 1991 și 1996, cum ar fi *Tratatele de Reducere a Armelor Strategice (START I și START II)*, *Convenția privind Armele Chimice și Tratatul de Interzicere a Testelor Nucleare. START*, care a limitat forțele nucleare cu rază lungă de acțiune – rachete balistice intercontinentale dispuse la sol (ICBM_s),

rachete balistice lansate de submarine (SLBM_s) și bombardiere grele – între SUA și noile state independente ale fostei Uniuni Sovietice. Statele Unite și Rusia au început să poarte discuții pentru un nou tratat.

Discuțiile oficiale s-au reluat la sfârșitul lunii ianuarie 2010, iar părțile au încheiat *Tratatul Nou START* la începutul lunii aprilie 2010. Președinții Obama și Medvedev au semnat *Tratatul de la Praga*, la 8 aprilie 2010, care a intrat în vigoare la 5 februarie 2011. *Tratatul Nou START* conține trei limitări principale privind forțele nucleare ofensive strategice ale SUA și Rusiei. În primul rând, stabilește limite pentru fiecare parte, la nu mai mult de 800 de lansatoare ICBM și SLBM dislocate sau nedislocate și bombardiere grele, echipate pentru a transporta armament nuclear, dislocate sau nedislocate. În al doilea rând, în acest total, acesta limitează, pentru fiecare parte, la nu mai mult de 700 de ICBM dislocate, SLBM dislocate și bombardiere grele dislocate, echipate pentru a transporta armament nuclear. În al treilea rând, tratatul limitează, pentru fiecare parte, la nu mai mult de 1.550 de focoase dislocate. Focoasele dislocate includ numărul efectiv de focoase existente pe ICBM_s și SLBM_s și un singur focos pentru fiecare bombardier greu dislocat, echipat pentru armamente nucleare (*New START Treaty*, 2010).

Limitele privind focoasele în *Tratatul Nou START* diferă de cele din *Tratatul START* inițial în ceea ce privește sublimitele focoaselor atribuite diferitelor tipuri de arme strategice și fiecare parte va declara, pur și simplu, numărul total de focoase dislocate din totalul forței. *Tratatul Nou START* conține un regim de monitorizare și verificare similar cu regimul din *START*.

Statele Unite și Federația Rusă au convenit să extindă *Tratatul* până la 4 februarie 2026 (*New START Treaty*, 2020). Informațiile furnizate prin implementarea tratatului contribuie la reducerea riscului privind surprinderea strategică, neîncrederea și erorile care pot rezulta din secretizare excesivă sau decizii bazate pe ipotezele cele mai grave.

În *tabelul nr. 1* sunt menționate, sub forma unei liste, statele care „au admis că dețin arme nucleare sau despre care se presupune că le posedă, numărul aproximativ de focoase aflate sub controlul lor, anul în care au testat prima lor armă și configurația forței lor” (*List of states*

GÂNDIREA
MILITARĂ
ROMÂNEASCĂ

Statele Unite și Federația Rusă au convenit să extindă Tratatul până la 4 februarie 2026. Informațiile furnizate prin implementarea tratatului contribuie la reducerea riscului privind surprinderea strategică, neîncrederea și erorile care pot rezulta din secretizare excesivă sau decizii bazate pe ipotezele cele mai grave.

with nuclear weapons, 2020, p. 316). Această listă este cunoscută informal în politica globală sub denumirea de „Clubul nuclear”. Cu excepția Rusiei și a Statelor Unite (care și-au supus forțele nucleare la verificări independente, în temeiul diferitelor tratate), aceste cifre sunt estimări, în unele cazuri estimări destul de nesigure.

Dintr-un număr mare de 70.300 de arme active, în 1986, începând cu 2019, există în lume aproximativ 3.750 de focoase nucleare active și un total de 13.890 de focoase nucleare. Multe dintre armele scoase din funcțiune au fost, pur și simplu, depozitate sau parțial demontate, nu distruse. Trebuie remarcat, de asemenea, faptul că, de la începutul erei atomice, metodele de livrare ale majorității statelor posesoare de arme nucleare au evoluat, unele realizând o triadă nucleară, în timp ce altele le-au separat de forțele terestre și aeriene, orientându-le către cele submarine.

Începând cu 2019, există în lume aproximativ 3.750 de focoase nucleare active și un total de 13.890 de focoase nucleare.

Tabelul nr. 1: „Statele care au admis că dețin arme nucleare sau despre care se presupune că le posedă, numărul aproximativ de focoase aflate sub controlul lor, anul în care au testat prima lor armă și configurația forței lor” (List of states with nuclear weapons, lb.).

Țara	Focoase		Data primului test	Locul primului test	Statutul TCBT	Mijloace de lovire	Teste
	Desfășurate	Total					
Cele cinci state cu arme nucleare din cadrul NPT							
Statele Unite	1.750	5.800-6.185	16 iulie 1945 (<i>Trinity</i>)	Alamogordo, New Mexico	Semnatar	Triadă nucleară	1.054
Rusia	1.572	6.372-6.490	29 august 1949 (<i>RDS-1</i>)	Semipalatinsk, Kazakhstan	Ratificat	Triadă nucleară	715
Regatul Unit	120	200-215	3 octombrie 1952 (<i>Hurricane</i>)	Monte Bello Islands, Australia	Ratificat	De pe mare	45
Franța	280	290	13 februarie 1960 (<i>Gerboise Bleue</i>)	Sahara, French Algeria	Ratificat	De pe mare și aerian	210
China	(?)	300-320	16 octombrie 1964 (596)	Lop Nur, Xinjiang	Semnatar	Triadă nucleară	45
Puteri nucleare non-NPT							
India	(?)	150	18 mai 1974 (<i>Smiling Buddha</i>)	Pokhran, Rajasthan	Nesemnatar	Triadă nucleară	6
Pakistan	0	160	28 mai 1998 (<i>Chagai-1</i>)	Ras Koh Hills, Balochistan	Nesemnatar	Terestru și aerian	6

Țara	Focoase		Data primului test	Locul primului test	Statutul TCBT	Mijloace de lovire	Teste
	Desfășurate	Total					
Coreea de Nord	0	30-40	9 octombrie 2006	Kilju, North Hamgyong	Nesemnatar	Terestru și de pe mare	6
Puteri nucleare nedeclarate							
Israel	0	90	1960-1979	necunoscut	Semnatar	Suspectat de triadă nucleară	N/A

Se știe că aceste cinci state au detonat un exploziv nuclear înainte de 1 ianuarie 1967 și, prin urmare, sunt state cu arme nucleare, în temeiul NPT. De asemenea, se întâmplă să fie membri permanenți ai Consiliului de Securitate al ONU, cu putere de veto asupra rezoluțiilor UNSC.

O *triada nucleară* este o structură de forță militară cu trei direcții, care constă în rachete nucleare lansate de pe uscat, submarine dotate cu rachete nucleare și aeronave strategice, dotate cu bombe nucleare și rachete. Mai exact, aceste componente sunt rachete balistice intercontinentale terestre, rachete balistice lansate de submarine și de bombardiere strategice. Scopul de a avea această capacitate nucleară cu trei ramuri este de a reduce semnificativ posibilitatea ca un inamic să distrugă toate forțele nucleare ale unui stat într-o prima lovitură a unui atac. La rândul său, aceasta asigură o amenințare credibilă a unei a doua lovituri și, astfel, crește descurajarea nucleară a unui stat.

O triada nucleară este o structură de forță militară cu trei direcții, care constă în rachete nucleare lansate de pe uscat, submarine dotate cu rachete nucleare și aeronave strategice, dotate cu bombe nucleare și rachete.

Disponerea armelor nucleare. În ceea ce privește repartizarea armelor nucleare în cadrul NATO, Statele Unite au furnizat arme nucleare în vederea dislocării și depozitării pentru Belgia, Germania, Italia, Olanda și Turcia. Aceasta implică piloți și alt personal al statelor „non-nucleare” NATO, care se antrenează, manipulează și livrează bombele nucleare americane și adaptează avioane de război non-americane pentru a livra bombe nucleare americane. Cu toate acestea, deoarece toate armele nucleare americane sunt protejate cu *legături de acțiune permissive*, statele-gazdă nu pot arma cu ușurință bombele, fără coduri de autorizare din partea Departamentului american al Apărării. Armele nucleare americane au fost, de asemenea, desfășurate în Canada, precum și în Grecia, din 1963 până în 1984.

Cu toate acestea, Canada a retras trei dintre cele patru sisteme de arme cu posibilități nucleare până în 1972. Singurul sistem menținut, AIR-2 Genie, avea o putere de 1,5 kilotone, a fost conceput pentru a lovi aeronavele inamice și nu țintele dispuse la sol și ar putea să nu fie calificat drept armă de distrugere în masă, având în vedere puterea sa limitată. În aprilie 2019, Statele Unite au menținut aproximativ 150 de arme nucleare în Europa, după cum se reflectă în *tabelul nr. 2*.

*Tabelul nr. 2: „State-gază care dețin arme nucleare americane”
(Kristensen, Korda, 2019, pp. 122-134)*

Belgia	Kleine Brogel	Escadrila 52	20
Germania	Büchel	Escadrila 52	20
Italia	Gheddi Torre	Escadrila 52	40
	Aviano	Escadrila 31	
Olanda	Volkel	Escadrila 52	20
Turcia	Incirlik	Baza Aeriană 39	50
Total			150

Fostele republici sovietice au renunțat la armele nucleare moștenite din Uniunea Sovietică (Protocolul de la Lisabona, 23 mai 1992). Belarus avea 81 de rachete cu focoașe unice staționate pe teritoriul său, după ce Uniunea Sovietică s-a dezmembrat, în 1991. Toate au fost transferate în Rusia până în 1996.

Statele care anterior dețineau arme nucleare. Armele nucleare au fost deținute de multe state, adesea ca baze de dislocare sub controlul altor puteri. Cu toate acestea, într-un singur caz, un stat a renunțat la armele nucleare după ce le-a deținut în totalitate. Căderea Uniunii Sovietice a lăsat mai multe foste republici sovietice în posesia fizică a armelor nucleare, deși nu dețineau controlul operațional care depindea de *legăturile de acțiune permisivă* controlate electronic de Rusia și de sistemul de comandă și control rusesc.

Africa de Sud. Africa de Sud a produs șase arme nucleare în anii '80, dar le-a neutralizat la începutul anilor '90. Africa de Sud nu ar fi putut construi o astfel de bombă nucleară până în noiembrie 1979. Africa de Sud a semnat NPT în 1991.

Fostele republici sovietice au renunțat la armele nucleare moștenite din Uniunea Sovietică (Protocolul de la Lisabona, 23 mai 1992). **Belarus** avea 81 de rachete cu focoașe unice staționate pe teritoriul său, după ce Uniunea Sovietică s-a dezmembrat, în 1991. Toate au fost transferate în Rusia până în 1996. În mai 1992, Belarus a aderat la NPT. **Kazakhstan** a moștenit 1.400 de arme nucleare din Uniunea Sovietică și le-a transferat pe toate în Rusia, până în 1995. Kazakhstanul a aderat, de atunci, la NPT. **Ucraina** a aderat la NPT. Ucraina a moștenit

„până la 3.000” de arme nucleare când a devenit independentă de Uniunea Sovietică, în 1991, făcând din arsenalul său nuclear al treilea ca mărime din lume. Până în 1994, Ucraina a fost de acord să renunțe la toate armele nucleare de pe teritoriul său, cu condiția respectării frontierelor sale, ca parte a Memorandumului de la Budapesta privind asigurările de securitate. Focoasele au fost scoase din Ucraina până în 1996 și dezasamblate în Rusia. În ciuda anexării ulterioare a Crimeii de către Rusia, în 2014, și disputată la nivel internațional, Ucraina și-a reafirmat decizia din 1994 de a adera la NPT, ca stat fără arme nucleare.

Nu toată lumea vrea arme nucleare. Ceea ce nu se conștientizează este că 12 țări au abandonat programele nucleare și au neutralizat armele existente. Spre deosebire, astăzi, doar nouă state au arme nucleare (Statele Unite, Rusia, Marea Britanie, Franța, China, India, Israel, Pakistan și Coreea de Nord) (Wilson, Ford, Quiles, Tertrais, 2013, pp. 2-9). Armele nucleare s-au născut din frică, sunt hrănite cu frică și susținute de frică. Potrivit prevederilor NPT, cinci state au dreptul să dețină arme nucleare, dar aceasta nu le dă dreptul de a păstra acele arme pentru totdeauna. Dimpotrivă, prin articolul VI, se angajează fără echivoc la „dezarmarea nucleară” și la „un tratat privind dezarmarea generală și completă” (NPT, 1968).

Au existat șase puteri nucleare în 1989, opt în 1998 (India, Pakistan) și nouă în 2006 (Coreea de Nord). Măsurile de dezarmare unilaterale, multilaterale, chiar coercitive, au împiedicat șase țări să achiziționeze sau să păstreze arme nucleare.

CONCLUZII

Consider că cea mai importantă lecție a acestei analize este aceea că descurajarea și convingerea trebuie concepute, în primul rând, ca un efort pentru a modela gândirea unui potențial agresor. Politicile de descurajare sunt, adesea, privite din perspectiva statului care duce o politică de descurajare și se concentrează asupra acțiunilor care sunt necesare pentru a crește costurile și riscurile unui atac. Oricare ar fi fost utilitatea armelor nucleare în timpul Războiului Rece, armele nucleare amenință astăzi securitatea Statelor Unite și a lumii.

Descurajarea nucleară poate fi privită și ca o soluție, un mod de acțiune, un mijloc, o metodă care este utilizată ca justificare

Descurajarea și convingerea trebuie concepute, în primul rând, ca un efort pentru a modela gândirea unui potențial agresor.

Garanția supremă a securității aliaților este oferită de forțele nucleare strategice ale Alianței, în special de cele ale Statelor Unite și forțele nucleare strategice independente din Regatul Unit și din Franța, care au un rol propriu de descurajare și contribuie la descurajarea generală și la securitatea aliaților.

de către statele posesoare de arme nucleare și de către aliații lor pentru continuarea deținerii și amenințarea cu utilizarea armelor nucleare. Circumstanțele în care ar putea fi luată în considerare orice utilizare a armelor nucleare sunt extrem de îndepărtate. Atât timp cât există arme nucleare, NATO va rămâne o alianță nucleară (*Politica NATO în domeniul nuclear, 2020*). Garanția supremă a securității aliaților este oferită de forțele nucleare strategice ale Alianței, în special de cele ale Statelor Unite și forțele nucleare strategice independente din Regatul Unit și din Franța, care au un rol propriu de descurajare și contribuie la descurajarea generală și la securitatea aliaților. NATO s-a angajat să mențină o combinație adecvată de capacități nucleare, convenționale și de apărare antirachetă în vederea descurajării și apărării, pentru a-și îndeplini angajamentele stabilite în *concepțiile strategice*.

În strategiile de securitate ale Marilor Puteri se precizează că forțele nucleare sigure, credibile și fiabile continuă să joace un rol critic în strategia de descurajare și întăresc descurajarea. Aceste capacități vor descuraja mai bine unele dintre noile amenințări cu care statele democratice se confruntă, consolidând, în același timp, angajamentele de securitate între aliați. Astfel de angajamente de securitate au jucat un rol crucial în convingerea unor țări să renunțe la propriile programe de arme nucleare.

Motivul principal pentru care se dețin armele nucleare este acela de a descuraja utilizarea unei arme nucleare împotriva propriului stat și a aliaților săi. În trecut, au fost date motive mult mai ample pentru eficiența armelor nucleare. Numeroasele lor roluri au dus la stocuri enorme și planuri de război elaborate. Scopul planificării loviturilor nucleare nu mai este acela de a obține un avantaj față de forțele nucleare ale unui adversar sau de a limita daunele aduse propriului stat sau aliaților, ci, în totalitate, de a oferi o capacitate de lovire sigură în vederea represaliilor pentru a descuraja atacul nuclear. Se cunoaște faptul că, dacă o națiune ar fi suficient de imprudentă pentru a ataca Statele Unite sau pe aliații săi cu arme nucleare, va trebui să facă față unui atac de răspuns. Acest fapt ar trebui să fie suficient de descurajant pentru a preveni un atac ca primă acțiune.

Declarațiile politice ale Casei Albe nu specifică ce este o descurajare nucleară, dar se presupune că un factor de descurajare puternic, în

actualul context, rămâne cel nuclear. Atât timp cât alte state mențin arsenale nucleare, SUA trebuie să mențină un factor de descurajare fiabil, viabil și sigur.

Este foarte dificil de explicat absența oricărui război între Marile Puteri din 1945 fără a recunoaște rolul armelor nucleare. Explicațiile alternative nu sunt satisfăcătoare. Descurajarea nucleară, ca teorie, a fost dezvoltată pentru raționalizarea retroactivă a cursei înarmărilor nucleare. Deci, atunci când vorbim despre viitorul dezarmării nucleare, acesta este legat indisolubil de viitorul cursei înarmărilor nucleare și de teoriile descurajării nucleare.

Unii dintre jucătorii nucleari de după Războiul Rece, dar, mai ales Pakistanul și Coreea de Nord, au manifestat tendința de a menține instabilitatea ca mijloc de stabilire a descurajării. Prin urmare, pe lângă o creștere a numărului de jucători nucleari, există acum o lipsă de înțelegere sau o lipsă de dorință de a acționa potrivit regulilor stabilite ale strategiei de descurajare nucleară. Pe măsură ce se alătură mai multe țări, complexitatea va crește.

Într-o lume nucleară aglomerată, doar se poate spera că fiecare jucător are un control la fel de eficient asupra mijloacelor sale nucleare, astfel încât să minimizeze riscurile existențiale ale utilizării accidentale sau neautorizate a armei nucleare. În plus, actorii nestatali amenință cu forțarea accesului în „sanctuarul” nuclear. Al Qaeda este, desigur, cel mai cunoscut caz în dorința sa de a achiziționa arme nucleare, dar ar putea exista și alții. Și, dacă s-ar întâmpla acest lucru, descurajarea nucleară clasică nu ar fi în măsură să împiedice utilizarea armei nucleare.

În ciuda tuturor măsurilor de securitate, pacea s-a dovedit a fi evazivă. Deținerea de arme nucleare a adus securitate, dar nu pace. Este o ironie că, în timp ce riscurile unei confruntări nucleare au scăzut, riscurile unui atac nuclear au crescut.

Se poate constata că unele dintre provocările importante de securitate de astăzi nu pot fi rezolvate prin mijloace militare – fie în Kashmir, India și Pakistan, Orientul Mijlociu, Ucraina, Israel, Palestina sau Iran, China și Taiwan sau Peninsula Coreeană, de exemplu. Cu toate acestea, se află în dezbatere gradul în care această politică oferă o descurajare autentică. Unii analiști susțin că descurajarea

Deținerea de arme nucleare a adus securitate, dar nu pace. Este o ironie că, în timp ce riscurile unei confruntări nucleare au scăzut, riscurile unui atac nuclear au crescut.

Principala preocupare a analiștilor este puterea distructivă a armelor nucleare și relația dintre aceasta și puterea militară.

nucleară a Israelului a împiedicat atacul cu arme chimice de către Irak în primul război din Golf. Alții susțin faptul că Israelul a fost atacat de Egipt și Siria (1973) și Irak (atacuri cu rachete Scud, în 1991), în ciuda arsenalului nuclear al Israelului, ceea ce indică faptul că nu este un factor de descurajare eficient.

Desigur, noi inițiative pentru dezarmarea nucleară și neproliferare vor trebui introduse pentru a atinge obiectivul unei lumi fără arme nucleare. Dar, acest lucru nu poate fi realizat în afara unui cadru multilateral. Este crucial ca, în cele din urmă, toate statele posesoare de arme nucleare să fie pe deplin implicate în procesul de dezarmare. Statele Unite și Rusia, care dețin aproximativ 95% din armamentele nucleare mondiale, au o responsabilitate specială în acest domeniu.

Personal academic și analiști politici se concentrează asupra aspectelor puterii armelor nucleare, inclusiv puterea militară, puterea distructivă, puterea politică și puterea coercitivă. Cu toate acestea, principala preocupare a analiștilor este puterea distructivă a armelor nucleare și relația dintre aceasta și puterea militară.

BIBLIOGRAFIE:

1. Beaufre, A. (1965). „*Deterrence and Strategy*”. Frederick A. Praeger, <https://www.rand.org/content/dam/rand/pubs/papers/2008/P3157.pdf>, accesat la 12 martie 2021.
2. Blair, B.G., Sleight, J., Foley, E.C. (2018). „*The End of Nuclear Warfighting: Moving to a Deterrence-Only Posture: An Alternative U.S. Nuclear Posture Review*”. Program on Science and Global Security. Princeton University. Washington, D.C.: Global Zero, <https://www.globalzero.org/wpcontent/uploads/2018/09/ANPR-Final.pdf>, accesat la 2 martie 2021.
3. Carnesale, A. (1983). The Harvard Nuclear Study Group. „*Living with nuclear weapons*”. Harvard University Press Cambridge, Massachusetts și Londra, https://books.google.ro/books?id=7KG3QzHy0yGC&printsec=frontcover&hl=ro&source=gbs_ViewAPI&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false, accesat la 29 martie 2021.
4. Clausewitz, C. von (1989). „*On War*” („*Despre război*”). Traducere și editare de Michael Howard și Peter Paret. New Jersey: Princeton University Press, <https://antilogicalism.com/wp-content/uploads/2019/04/on-war.pdf>, accesat la 2 februarie 2021.

5. Craig, G.A., George, A.L. (1983). „*Force and Statecraft: Diplomatic Problems of Our Time*”. New York: Oxford University Press, <https://www.cambridge.org/core/journals/american-political-science-review/article/abs/force-and-statecraft-diplomatic-problems-of-our-time-by-craig-gordon-a-and-george-alexander-l-new-york-oxford-university-press-1983-pp-xiv-288-1995-cloth-995-paper/ccd35f447b0eef14f9193bb107c5dab7>, accesat la 23 februarie 2021.
6. Durkalec, J. (2019). „*European security without the INF Treaty*”. În *NATO Review*, <https://www.nato.int/docu/review/articles/2019/09/30/european-security-without-the-inf-treaty/index.html>, accesat la 23 februarie 2021.
7. Huth, P., Russett, B. (1988). „*Deterrence Failure and Crisis Escalation*”. În *International Studies Quarterly*, vol. 32, nr. 1, <https://www.jstor.org/stable/2600411?refreqid=excelsior%3Aceb8090856d3d8b1fdba bca95122470e&seq=1>, accesat la 29 martie 2021.
8. Kristensen, H.M., Korda, M. (2019). „*United States nuclear forces*”. În *Bulletin of the Atomic Scientists*, nr. 75, <https://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/00963402.2019.1606503?needAccess=true>, accesat la 12 februarie 2021.
9. Kristensen, H.M., Norris, R.S., Oelrich, I. (2009). „*From Counterforce to Minimal Deterrence: A New Nuclear Policy on the Path Toward Eliminating Nuclear Weapons*”. În *Occasional Paper*, nr. 7. Federation of American Scientists & The Natural Resources Defense Council, https://fas.org/nuke/norris/nuc_10042901a.pdf, accesat la 2 martie 2021.
10. Lohman, W., ambasador Miller, T., Spoehr, T.W. (2019). „*Preparing the U.S. National Security Strategy for 2020 and Beyond*”. Special Report, nr. 214, <https://www.heritage.org/sites/default/files/2019-05/SR214.pdf>, accesat la 17 martie 2021.
11. Mizokani, K. (2017), <https://www.popularmecanics.com>, accesat la 12 mai 2021.
12. Mueller, K.P., Castillo, J.J., Morgan, F.E., Pegahi, N., Rosen, B. (2006). „*Striking First: Preemptive and Preventive Attack*”. În *U.S. National Security Policy*. Santa Monica. California: RAND Corporation, MG-403-AF, <https://www.rand.org/pubs/monographs/MG403.html>, accesat la 27 ianuarie 2021.
13. Schelling, T. (1980). „*The Strategy of Conflict*”. Harvard University Press, Cambridge, Massachusettes, Londra: Biblioteca Congresului SUA, <http://elcenia.com/iamapirate/schelling.pdf>, accesat la 23 februarie 2021.
14. Snyder, G.H. (1961). „*Deterrence and Defense: Toward a Theory of National Security*”. Princeton, N.J.: Princeton University Press, www.amazon.co.uk/Deterrence-Defense-National-Security-Princeton/dp/0691652090#reader_0691652090, accesat la 2 februarie 2021.

15. Wilson, W., Ford, C., Quilès, P., Tertrais, B. (2013). „*Moving Beyond Nuclear Deterrence to a Nuclear Weapons Free World*”. În *Nuclear Abolition Forum*, nr. 2, https://www.worldfuturecouncil.org/wp-content/uploads/2016/01/NAF_2013_Moving_beyond_nuclear_deterrence_to_a_nuclear_Weapons_free_World.pdf, accesat la 12 martie 2021.
16. *Joint Press Statement from the Permanent Representatives to the United Nations of the United States* (2017). United Kingdom, and France Following the Adoption. *United States Mission to United Nations*, New York City, <https://usun.usmission.gov/joint-press-statement-from-the-permanent-representatives-to-the-united-nations-of-the-united-states-united-kingdom-and-france-following-the-adoption/>, accesat la 13 februarie 2021.
17. *List of states with nuclear weapons* (2020). Wikipedia. The Free Encyclopedia, https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_states_with_nuclear_weapons. World nuclear forces. Stockholm International Peace Research Institute, <https://www.sipri.org/sites/default/files/YB20%2010%20WNF.pdf>, accesat la 12 februarie 2021.
18. *National Defense Strategy* (2008). U.S. Department of Defense, <https://archive.defense.gov/pubs/2008NationalDefenseStrategy.pdf>, accesat la 12 februarie 2021.
19. *New Start Treaty (2020)*, US Department of State, URL: <https://www.state.gov/subjects/new-start-treaty/>, accesat la 21 mai 2021.
20. North Atlantic Treaty Organization. *Final Communiqué*. (2007). Ministerial meetings of the Defence Planning Committee and the Nuclear Planning Group. Brussels, <http://www.nato.int/docu/pr/2007/p07-070e.html>, accesat la 3 martie 2021.
21. *Politica NATO în domeniul nuclear* (2020), <https://nato.mae.ro/node/222>, accesat la 12 februarie 2021.
22. „*The Military Doctrine of the Russian Federation*” (2010). Federația Rusă, http://carnegieendowment.org/files/2010russia_military_doctrine.pdf, accesat la 12 februarie 2021.
23. *The National Security Strategy of the United States of America* (2006). Casa Albă, <https://www.comw.org/qdr/fulltext/nss2006.pdf>, accesat la 12 februarie 2021.
24. *Treaty on Elimination of Intermediate-Range and Shorter-Range Missiles-Between USA and USSR (INF Treaty)* (1987). Washington, https://media.nti.org/documents/inf_treaty.pdf, accesat la 12 februarie 2021.
25. *Treaty on the Non-Proliferation of Nuclear Weapons (NPT)* (1968). Londra, Moscova și Washington, <https://www.state.gov/wp-content/uploads/2019/03/228-Nuclear-Nonproliferation-Treaty-508.pdf>, accesat la 12 februarie 2021.

26. U.S. Department of Defense, Office of the Secretary of Defense (2018). *Nuclear Posture Review*. Washington, D.C., <https://media.defense.gov/2018/feb/02/2001872886/-1/-1/1/2018-nuclear-posture-review-final-report.pdf>, accesat la 12 februarie 2021.
27. Idem (2009). „*Quadrennial Roles and Missions Review Report*”, [https://dod.defense.gov/Portals/1/features/defense Reviews/QDR/QRMFinalReport_v26Jan.pdf](https://dod.defense.gov/Portals/1/features/defense%20Reviews/QDR/QRMFinalReport_v26Jan.pdf), accesat la 21 martie februarie 2021.
28. *World nuclear forces* (2020). Stockholm International Peace Research Institute, <https://www.sipri.org/sites/default/files/YB20%2010%20WNF.pdf>, accesat la 12 februarie 2021.

